

POKARIO EKONOMIKA

Komunistinė valdžia, prioritetą teikdama pramonei, 1944-1945 m. atstatė ir rekonstravo apie 80% visų prieš karą buvusių gamyklų ir fabrikų. Atstatymo darbus dirbo laisvai samdomi ir prievarta mobilizuoti bei atvykę iš SSRS darbininkai, kaliniai, vokiečių karo belaisviai (1945 m. jų dirbo 15 259). [...]

Vykdamas VKP(b) ekonominę politiką, pokario metais Lietuvoje buvo pradėta kurti sunkiąją pramonę, nors jos kūrimas ir plėtojimas nebuvo reikalingas Lietuvos gyventojams, be to, čia nebuvo reikiamų gamtinių resursų. Buvo statomos mašinų ir prietaisų gamybos, didelių laivų statybos, metalo apdirbimo ir kitos panašaus profilio gamyklos. [...] Lietuvoje pagamintos pramonės produkcijos diduma buvo naudojama ne Lietuvos, bet SSRS poreikiams. Maskva Lietuvos pramonės atkūrimui ir plėtotei skyrė nemažas lėšas.

1948 m. buvo pasiektas prieškarinis pramonės gamybos lygis. 1946–1950 m. pramonės produkcijos gamybos prieaugis Lietuvoje vidutiniškai buvo daugiau kaip 2 kartus didesnis negu SSRS (Lietuvoje – 36%, SSRS – 14%). Kadangi Lietuvai trūko kvalifikuotų darbininkų, inžinierių ir kitų specialistų, LTSR vadovybė kvietė juos iš SSRS. Dėl to didžiuosiuose Lietuvos miestuose, ypač Vilniuje ir Klaipėdoje, labai padaugėjo rusakalbių gyventojų.

1947 m. LTSR vadovybė, vykdydama VKP(b) CK Lietuvos biuro nurodymus, uždraudė LTSR konstitucijos leidžiamą privačią prekybą ir smulkų verslą ([...]). Valstybė neaprūpindavo smulkių verslininkų ir prekybininkų žaliavomis bei prekėmis, specialiai didino mokesčius. 1948 m. įsigaliojo namudininkų darbo taisyklės. Dirbti privačiai ir namuose buvo leista tik karo ir darbo invalidams, pensininkams, daugiavaikėms motinoms, asmenims su fiziniais trūkumais. Visi kiti žmonės, išskyrus valstiečius ir dvasininkus, privalėjo dirbti valstybinį darbą arba tą darbą, kurį reglamentavo įstatymai. Niekur nedirbantys buvo laikomi veltėdžiais ir galėjo būti baudžiami laisvės atėmimu.